

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.023.01.2018

P/18/025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/025 Promocja kultury polskiej za granicą.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Klaudia Dziamska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/124/2018 z 30 lipca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Instytut Polski w Berlinie ul. Burgstraße 27, 10178 Berlin, Niemcy (dalej Instytut),
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Bochwic-Ivanovska ¹ - Dyrektor Instytutu (dowód: akta kontroli str. 2-18)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Instytut realizował zadania określone w priorytetach Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w tym wskazane w wytycznych i planach. Zadania były realizowane zgodnie z przyjętymi planami, a składane przez Instytut sprawozdania z działalności były zgodne ze stanem faktycznym oraz z określonymi przez Ministra Spraw Zagranicznych wymogami w zakresie sprawozdawczości. Realizowane projekty przyczyniały się do promocji kultury polskiej za granicą. Instytut prowadził prawidłową gospodarkę finansową, w tym realizował wydatki na promocję kultury polskiej w sposób legalny, celowy, gospodarny i, co do zasady, rzetelny. Poniesione wydatki na realizację kontrolowanych projektów były współmierne do osiągniętych efektów. Objęte badaniami kontrolnymi sprawozdania były zgodne z ewidencją księgową.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły w szczególności dokumentowania przez Instytut wyboru kontrahentów umów cywilnoprawnych w sposób niezgodny z obowiązującymi wewnętrznymi przepisami, oraz przekroczenia w pięciu stwierdzonych przypadkach, określonego przez Ministra, maksymalnego limitu wynagrodzeń z tytułu umów zlecenia i o dzieło.

NIK ponadto zwraca uwagę, że Instytut nie określał wartości mierników referencyjnych realizowanych projektów, co pozwoliłoby wymiernie ocenić efektywność podejmowanych działań.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Określanie i realizacja przedsięwzięć dotyczących promocji kultury polskiej za granicą

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie z § 3 ust. 2 statutu³, podstawowa działalność Instytutu obejmuje wykonywanie i wspieranie działalności informacyjnej i kulturalnej prowadzonej w państwie przyjmującym. Zadaniem Instytutu między innymi było⁴:

¹ od 1 marca 2018 r.; Hanna Radziejowska-Nowak w okresie od 12 kwietnia 2017 r. do 28 lutego 2018 r., Katarzyna Wielęga-Skolimowska od 19 czerwca 2013 r. do 31 grudnia 2016 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ decyzja nr 172 Ministerstwa Spraw Zagranicznych z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie nadania statutu Instytutowi Polskiemu w Berlinie (Dz. U.MSZ nr 3, poz. 219)

- realizowanie celów polskiej polityki zagranicznej,
- upowszechnianie wiedzy o Rzeczypospolitej Polskiej współczesnej, jej historii, kulturze i życiu społecznym oraz jej potencjale naukowym i oświatowym,
- działanie na rzecz zapewnienia obecności polskiej kultury w najważniejszych ośrodkach i środowiskach opiniotwórczych kraju przyjmującego oraz w znaczących przedsięwzięciach międzynarodowych,
- współpraca ze środowiskami polonijnymi w zakresie dyplomacji publicznej i kulturalnej oraz działanie na rzecz wsparcia i aktywizacji tych środowisk,
- współpraca z niemieckimi mediami w zakresie kontaktów kulturalnych.

(dowód: akta kontroli str. 26-52)

W ramach określonego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych (dalej: Ministerstwo) na 2015 r. zadania priorytetowego polegającego na promocji wkładu Polski w zwycięstwo aliantów w kontekście siedemdziesiątej rocznicy zakończenia II wojny światowej, zostały wyznaczone dla Instytutu następujące zadania: pokaz filmów w Muzeum Topografia Terroru i Niemieckim Muzeum Historycznym, dyskusja dotycząca mitu Auschwitz we współpracy z Fundacją Pomordowanych Żydów Europy, prezentacja książek i sylwetek Jana Karskiego i Witolda Pileckiego oraz program filmowy i wykłady historyczne. W ramach zadania polegającego na promocji sukcesu Polski regionalnej i lokalnej, zaplanowano organizację przedsięwzięcia promującego Europejską Stolicę Kultury Wrocław 2016 oraz rewitalizację obszarów miejskich i szeroko pojętą kreatywność Miasta Łodzi; wystawy na temat śląskiego designu; prezentację filmów poświęconych regionowi Górnego Śląska oraz prezentację Dolnego Śląska jako regionu-partnera Saksonii. W ramach zadania dotyczącego promocji sukcesu transformacji gospodarczej zaplanowano projekty artystyczne (moda), podróże studyjne do Polski dziennikarzy i multiplikatorów. W ramach priorytetu dotyczącego zadań na rzecz demokratyzacji rozwoju społeczeństw obywatelskich i ochrony praw człowieka na świecie zaplanowano organizację Erfurckiej Rozmowy Europejskiej.

W 2016 r. realizację priorytetu Polska kreatywna, między innymi zaplanowano w ramach współpracy polsko-niemiecko-francuskiej poprzez Międzynarodowy Festiwal Gier Komputerowych oraz A-MAZE Festival (Niezależny Festiwal Gier Wideo), targi i warsztaty młodych projektantów „Staged” i konkurs „Staged Desing Award” oraz sympozjum popularno-naukowe, prezentację dokonań Narodowego Instytutu Audiowizualnego, jako przykładu instytucji zajmującej się digitalizacją i archiwizacją dorobku kulturalnego w Polsce.

W 2017 r., w ramach przygotowania międzynarodowej opinii publicznej do obchodów setnej rocznicy Odrodzenia Państwa Polskiego w 2018 r. między innymi zaplanowano wystawę online poświęconą Józefowi Piłsudskiemu wraz z programem towarzyszącym, we współpracy z Muzeum Piłsudskiego oraz Weimarskie Rendez-vous z historią⁵.

W zakresie dyplomacji publicznej i kulturalnej, w 2018 r. zaplanowano między innymi opracowanie i realizację kampanii medialnej, ukierunkowanej na poprawę wizerunku Polski w Niemczech i zwalczanie stereotypów na temat Polski i Polaków, promowanie wkładu polskiej nauki w rozwój nauki światowej oraz osiągnięć polskich naukowców w kontekście ogłoszenia roku 2018 Rokiem Nauki Polskiej, promowanie postaci historycznych w kontekście zgłoszonych przez Sejm i Senat upamiętnień oraz rocznic przypadających w 2018 r., eksponowanie wkładu i myśli Jana Pawła II

⁴ na podstawie wewnętrznego regulaminu Instytutu Polskiego w Berlinie z 26 października 2012 r., 7 lipca 2014 r., 18 czerwca 2015 r., 21 grudnia 2017 r.

⁵ w toku kontroli, ani Instytut, ani Ministerstwo nie dysponowały priorytetami na lata 2013-2014.

w budowę ładu współczesnej Europy w związku z 40 rocznicą wyboru kardynała Karola Wojtyły na papieża.

(dowód: akta kontroli str. 83-86, 123-127, 145-150, 168-172, 191-195)

Ze sprawozdań z działalności i ich ocen dokonanych przez Ministerstwo wynika, że Instytut w latach 2013-2017 realizował zaplanowane działania z uwzględnieniem priorytetów w zakresie dyplomacji publicznej i kulturalnej. W trzystopniowej skali⁶ praca Instytutu przez Ministerstwo była oceniana następująco:

- w 2013 r. – zgodnie z oczekiwaniami,
- w 2014 r. – powyżej oczekiwań,
- w 2015 r. – poniżej oczekiwań,
- w 2016 r. – zgodnie z oczekiwaniami,
- w 2017 r. – zgodnie z oczekiwaniami.

Zdaniem Ministerstwa, w działalności Instytutu w 2015 r. zabrakło skutecznego programu wymiernego zwiększenia wiedzy Niemców na temat współczesnej Polski i jej historii. Ocenę uzasadniono słabą aktywnością w mediach społecznościowych, a promocja w czasie imprezy dnia 4 grudnia 2015 r. „śląskich produktów”, w ocenie Ministerstwa, sugerowała wsparcie Instytutu dla Ruchu Autonomii Śląska.

(dowód: akta kontroli str. 87-122, 128-144, 151-167, 173-190)

Instytut określając zadania z zakresu promocji kultury polskiej nie przyjmował mierników działalności i nie planował ich wartości referencyjnych. Kontrolowana jednostka, zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa⁷, sporządzała kwartalne finansowe plany działalności i zamieszczała sprawozdania z realizacji poszczególnych projektów w elektronicznej bazie sprawozdawczości. W tych dokumentach określono liczbę uczestników poszczególnych, realizowanych projektów. Zaakceptowane na lata 2013-2018 przez Ministerstwo zadania dla Instytutu na dany rok oraz roczne sprawozdania z realizacji zadań placówki, nie zawierały mierników pozwalających na weryfikację realizacji poszczególnych projektów. Zastępca Dyrektora Instytutu wyjaśniła, że Instytut nie był zobowiązany do określenia mierników działalności oraz powołała się na fakt, że działalność Instytutu co roku oceniana jest przez Ministerstwo.

(dowód: akta kontroli str. 65-80, 513-552, 2024-2025)

2. Instytut nie zlecał podmiotom zewnętrznym analiz dotyczących rozeznania potrzeb w zakresie promocji kultury polskiej za granicą. Planując swoje działania, kontrolowana jednostka uwzględniała natomiast priorytety wyznaczone przez Ministra Spraw Zagranicznych (Minister) na dany rok, dostosowując je do miejscowych uwarunkowań kraju przyjmującego. Zastępca Dyrektora Instytutu wyjaśniła, że diagnozowanie potrzeb i możliwości dotyczących promocji Polski w kraju urzędowania jest wypadkową wyznaczonych przez Ministra na dany rok priorytetów, zadań Instytutu wyznaczonych przez Ministra, wiedzy i doświadczenia pracowników zatrudnionych w Instytucie, środków budżetowych przyznanych na dany rok, bieżącej oferty kulturalnej zarówno polskiej, jak i niemieckiej, informacji prasowych, w mediach społecznościowych oraz rozmów z partnerami, tj. instytucjami, władzami Berlina i landów, uczelniami wyższymi instytucjami kultury oraz ośrodkami naukowymi i badawczymi.

(dowód: akta kontroli str. 2024-2026)

⁶ powyżej oczekiwań, zgodnie z oczekiwaniami, poniżej oczekiwań

⁷ zarządzenie nr 19 Ministra Spraw Zagranicznych z 31 maja 2010 r. (Dz. Urz. MSZ z 2010 r. Nr 2 poz. 28 – uchyl. z dniem 17 grudnia 2016 r.) oraz Wytyczne Dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych z 15 listopada 2016 r. w sprawie planowania, realizacji budżetu oraz sprawozdawczości placówek zagranicznych w części dotyczącej działalności w zakresie dyplomacji publicznej i kulturalnej, (dalej Zarządzenie nr 19 ze zm.)

W latach 2013-2014 w Instytucie zatrudnionych było 15 osób⁸. W pozostałym okresie Instytut zatrudniał 14 osób⁹. W okresie objętym kontrolą, Instytut nie rezygnował z wcześniej zaplanowanych działań z powodu ograniczeń kadrowych lub lokalowych. W kontrolowanym okresie w rocznych sprawozdaniach z działalności stwierdzono, że pomimo redukcji etatów¹⁰ w Fili w Lipsku, Instytut nie odnotował żadnych zagrożeń, które mogłyby wpłynąć na realizację zaplanowanego programu. Zastępca Dyrektora Instytutu stwierdziła, że działania planowano uwzględniając możliwości kadrowe i lokalowe.

W sprawozdaniach z realizacji w latach 2013-2017 zadań placówki zagranicznej, zwracano uwagę na to, że publiczność w Berlinie jest nie tylko niemiecka, ale międzynarodowa i wielokulturowa, dlatego jest bardzo krytyczna i wymagająca. Bezpośredni wpływ na działalność Instytutu miała sytuacja międzynarodowa. Dotyczyło to między innymi różnicy stanowisk obu państw w kwestii polityki wschodniej (Rosji i Ukrainy), polityki energetycznej, polityki migracyjnej oraz kwestii reparacji wojennych. W sprawozdaniu za 2017 r. Dyrektor Instytutu wskazała na zaniepokojenie części opiniotwórczych środowisk niemieckich, co do stanu praworządności i demokracji w Polsce oraz polityki kulturalnej (zwolnienie poprzedniej Dyrektora Instytutu oraz dyskusja wokół teatrów w Krakowie i we Wrocławiu). W sprawozdaniach wskazywano na takie bariery jak niedostateczna wiedza i negatywne stereotypy o Polsce i Polakach. Jako zagrożenie dla polityki Polski wskazano wejście do Bundestagu przedstawicieli nacjonalistycznych i antyimigranckich nurtów politycznych.

(dowód: akta kontroli str. 53, 87-104, 107-117, 128-141, 151-161, 173-184, 2024, 2026)

Z informacji udzielonej przez Zastępcę Dyrektora Instytutu wynika, że Instytut działalność informacyjną prowadzi między innymi posługując się materiałami drukowanymi (programy, katalogi, ulotki, plakaty, bannery, artykuły sponsorowane, reklamy, bilbordy) i gadżetami promocyjnymi. Na działalność informacyjną w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2018 odpowiednio wydano 15 970,61 euro, 16 054,57 euro, 27 419,94 euro, 23 889,42 euro, 17 398,65 euro i 11 822,35 euro¹¹. Działalność informacyjną prowadzono w oparciu o dokumenty strategiczne opracowane przez Biuro Rzecznika Prasowego Ministerstwa¹². Kontrolowana jednostka prowadzi trzy strony Internetowe: Instytutu w Berlinie, fili w Lipsku oraz festiwalu polskich filmów¹³. Na stronach Internetowych Instytutu i fili w Lipsku regularnie były zamieszczane artykuły. W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 6 sierpnia 2018 r., na stronach Internetowych opublikowano odpowiednio 282, 350, 409, 425, 393 i 279 artykułów. Strony Internetowe z domeną polnischekultur w latach 2016-2018 odpowiednio zostały wyświetlone: 69 920, 61 617, 60 073 razy¹⁴. Instytut jest także aktywny w mediach społecznościowych. Na profilu społecznościowym Facebooka w latach 2013-2018 odpowiednio zamieszczono 354, 586, 668, 607, 520 i 370 postów.

(dowód: akta kontroli str. 249, 280-512, 2024, 2027)

3. Sprawozdania roczne z działalności Instytutu w zakresie promocji kultury polskiej za granicą sporządzano zgodnie z zasadami określonymi w Zarządzeniu nr 19 ze zm. Informacje podawane w sprawozdaniach z działalności Instytutu

⁸ co stanowiło w 2013 r. 13,5 etatu a w 2014 r. 12,5 etatu

⁹ co stanowiło 11 etatów

¹⁰ w wymiarze 1,5 etatu

¹¹ w zł odpowiednio: 67 036,63; 67 191,59; 114 722,28; 104 217,59; 74 076,49; 49 905,68

¹² zarządzenie nr 7 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z 19 lipca 2012 r. w sprawie zamieszczania i redagowania treści informacyjnych w sieci Internet oraz zarządzania portalami internetowymi Ministerstwa Spraw Zagranicznych

¹³ berlin.palnischekultur.de, leipzig.palnischekultur.de, filmpolska.de

¹⁴ w pozostałym okresie brak statystyk lub statystyki częściowe

odzwierciedlały stan faktyczny wynikający z dokumentacji źródłowej stanowiącej podstawę sprawozdawczości. Ministerstwo, oceniając działalność Instytutu w 2014 r. podkreślało wagę komunikacji w mediach społecznościowych. W roku następnym Ministerstwo negatywnie oceniło aktywność Instytutu w tych środkach komunikacji. W ocenie zadań za 2015 r. stwierdzono także brak realizacji skutecznego programu wymiernego zwiększenia wiedzy Niemców na temat współczesnej Polski i jej historii. Oceniając wykonanie zadań Instytutu w 2016 i 2017 r., Ministerstwo wnioskowało o konstruowanie oferty programowej w celu zwiększenia poziomu wiedzy Niemców o współczesnej Polsce i jej historii, w tym, w kontekście europeizacji sprawstwa Holokaustu, aktywność w przygotowaniach do obchodów 100 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, aktywizację działań Instytutu za pomocą Internetu oraz zwiększenie dywersyfikacji geograficznej dyplomacji publicznej. W celu realizacji wniosków Ministerstwa, sformułowanych w ocenach rocznych, Instytut między innymi:

- w okresie objętym kontrolą realizował projekty edukacyjne w kilkudziesięciu szkołach na terenie Berlina, Brandenburgii, Saksonii-Anhalt,
- w połowie marca 2018 r. uruchomił długofalowy projekt internetowy „PressPOLSKA”, w ramach którego dokonuje się przedruków szczególnie interesujących materiałów z polskiej prasy, dotyczących wielu dziedzin,
- organizował wykłady historyczne Wolfganga Templina w Lipsku oraz w Berlinie koncerty utworów Chopina, wystawy np. „Architektura Niepodległej” oraz planuje zorganizować listopadowe spotkania literackie z cyklu „Literatura POLSKA” poświęcone Miłoszowi i Szymborskiej,
- prowadzi kampanię medialną „100 rzeczy, których nie wiesz o Polsce”,
- uruchomiono profile na Instagramie od 17 lipca 2017 r. oraz Twitterze od 22 czerwca 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 105-106, 118-120, 142, 162-163, 185-186, 2048, 2051-2053)

4. Instytut prowadził szeroką współpracę z różnymi podmiotami. Kontrolowana jednostka wspólnie z Ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Federalnej Niemiec, między innymi w latach 2013-2018 zorganizowała: Dzień Polski w niemieckich szkołach w Brandenburgii i w Berlinie, koncert w Filharmonii Berlińskiej z okazji święta narodowego i 10 lat w Unii Europejskiej w 2014 r., projekcję filmu „Smoleńsk” w kinie Babilon wraz z dyskusją z Bronisławem Wildsteinem w 2017 r., spotkanie z Antonim Liberą i Krzysztofem Doroszem w związku z 50-leciem wydarzeń „marzec '68” w 2018 r. Współpraca polegała między innymi na wspólnych działaniach organizacyjnych i finansowych.

Instytut książki od kilkunastu lat corocznie współpracuje z filią Instytutu w Lipsku przy organizacji polskiego wystąpienia na Targach Książki w Lipsku oraz współorganizując spotkania autorskie z polskimi autorami w berlińskich księgarniach.

Wspólnie z Instytutem Adama Mickiewicza, Instytut co roku organizuje festiwal polskich filmów. Ponadto, w partnerstwie między innymi zorganizowano: prezentację kwartetu smyczkowego Witolda Lutosławskiego w Berlinie i Lipsku w 2018 r., zaprezentowano polskie gry komputerowe na festiwalu Deutsche Gamestage w Berlinie w 2014 r., wystawę „Inbetween structures” współczesnego malarstwa Tadeusza Kantora w 2015 r., wystawę „Common Affairs” w 2016 r., wystawę „The ABC's of Polish Design” w Gdyni, Berlinie i Budapeszcie w 2017 r. oraz wystawę „Bliskość linii prostej. Performatywność awangardy” w 2018 r.

Zagraniczny Ośrodek Polskiej Informacji Turystycznej w Berlinie udostępnił Instytutowi materiały promocyjne o turystyce oraz, wspólnie z Polską Agencją

Turystyczną, przygotowuje wystawę „Piękna Polska”, która będzie prezentowana jesienią 2018 r., na ogrodzeniu budowanej ambasady przy ul. Unter den Linden.

(dowód: akta kontroli str. 1982-2021)

Według informacji pozyskanych na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵, Instytut nie współpracował z Polską Fundacją Narodową oraz Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie. Dyrektor Instytutu stwierdzała, że oba podmioty nie zwróciły się do Instytutu z propozycją takiej współpracy.

(dowód: akta kontroli str. 1980-1881, 1987-1988, 2034, 2039-2040)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

*Uwaga dotycząca
badanej działalności*

1. NIK wskazuje, że określenie mierników skuteczności działań w zakresie promocji kultury polskiej stanowiłoby przydatne narzędzie pomiaru efektów zadań realizowanych przez Instytut.

2. NIK zwraca uwagę, że jednym z zadań Instytutu, określonym w § 1 ust. 3 pkt 9 regulaminu organizacyjnego, jest promocja języka polskiego. Tymczasem Instytut nie podjął żadnych działań w celu zainicjowania/poprawy dostępności materiałów w języku polskim w berlińskich muzeach. Dyrektor Instytutu stwierdziła, że nie jest to zadanie Instytutu. W ocenie NIK, dostępność materiałów (drukowanych, audio-przewodników) w języku polskim, w niemieckich instytucjach kultury jest jedną z form promocji języka polskiego nie tylko w państwie przyjmującym (będącym jednocześnie krajem sąsiadującym z Polską), ale i na arenie międzynarodowej, wśród odwiedzających turystów, tym bardziej, że Instytut w sprawozdaniach ze swojej działalności wielokrotnie zwracał uwagę na to, że publiczność w Berlinie jest nie tylko niemiecka, ale międzynarodowa i wielokulturowa. Zdaniem NIK, takie działania promujące język polski mieszczą się wśród priorytetów stałych szeroko pojętej dyplomacji kulturalnej oraz służą umacnianiu wizerunku Polski na arenie międzynarodowej.

(dowód: akta kontroli str. 27, 2048, 2050)

Ocena częściowa

Instytut planował i realizował swoją działalność w oparciu o określone przez Ministerstwo priorytety i wyznaczone zadania, dostosowując ją do warunków państwa przyjmującego. W zakresie promocji kultury polskiej Instytut współpracował z różnymi podmiotami, stosując zróżnicowane środki wyrazu i przekazu, docierając w ten sposób do szerokiej i różnorodnej publiczności. Instytut nie określał wartości mierników referencyjnych realizowanych projektów, które zdaniem NIK, umożliwiałyby dokonywanie wymiernej oceny efektywności podejmowanych działań.

2. Prowadzenie gospodarki finansowej

1. Instytut, na realizację swoich zadań w latach 2013-2018 (czerwiec) wydatkował ze środków budżetu państwa łącznie 27 483 832,75 zł (6.492.004,76 euro)¹⁶, tj.:

¹⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524 ze zm., dalej ustawa o NIK

¹⁶ wydatki w PLN przedstawiono zgodnie z kursami właściwymi dla sprawozdań z wykonania planu wydatków budżetowych placówki (Rb-28PL) za kolejne lata 2013-2018, po przeliczeniu na złote po ustalonym przez NBP średnim ważonym kursie waluty liczonemu narastająco od początku do końca roku, na dzień kończący rok budżetowy (a w przypadku 2018 r. – na dzień kończący miesiąc) tj. wynoszącym dla 2013 r. 1 EUR = 4,1975 PLN, dla 2014 r. 1 EUR = 4,1852 PLN, dla 2015 r. 1 EUR = 4,1839 PLN, dla 2016 r. 1 EUR = 4,3625 PLN, dla 2017 r. 1 EUR = 4,2576 PLN, dla 2018 r. 1 EUR = 4,2213 PLN – zgodnie odpowiednio z § 24 ust. 4 pkt 13 Załącznika Nr 37 Instrukcja sporządzania sprawozdań budżetowych w zakresie budżetu państwa do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2010 r. poz. 20, Nr 103), z § 24 ust. 4 pkt 13 Załącznika Nr 37 Instrukcja sporządzania sprawozdań budżetowych w zakresie

- 1) w 2013 r. – 5 830 016,96 zł (1 388 926,02 euro), tj. 100% planu (po zmianach)¹⁷, z tego na:
 - wydatki bieżące – 5 175 063,03 zł, w tym: na zadania w zakresie promocji kultury polskiej za granicą – 268 334,50 zł¹⁸,
 - na świadczenia na rzecz osób fizycznych – 654 953,93 zł,
 - wydatki majątkowe – 0,00 zł,
- 2) w 2014 r. – 5 307 455,60 zł (1 268 148,62 euro), tj. 99% planu (po zmianach)¹⁹, z tego na:
 - wydatki bieżące – 4 777 002,93 zł, w tym na zadania w zakresie promocji kultury polskiej za granicą – 272 145,48 zł²⁰,
 - świadczenia na rzecz osób fizycznych – 530 452,67 zł,
 - wydatki majątkowe – 0,00 zł,
- 3) w 2015 r. – 4 598 516,41 zł (1 099 098,07 euro), tj. 99% planu (po zmianach)²¹, w tym na:
 - wydatki bieżące – 4 135 596,45 zł, w tym na zadania w zakresie promocji kultury polskiej za granicą – 199 586,14 zł²²,
 - świadczenia na rzecz osób fizycznych – 429 041,33 zł (102 545,79 euro),
 - wydatki majątkowe – 33 878,62 zł (8 097,38 euro),
- 4) w 2016 r. – 4 919 158,49 zł (1 127 600,80 euro) tj. 100% planu po zmianach²³, w tym na:
 - wydatki bieżące – 4 282 218,78 zł (981 597,43 euro), w tym na zadania w zakresie promocji kultury polskiej za granicą – 222 527,83 zł²⁴,
 - świadczenia na rzecz osób fizycznych – 489 900,00 zł (112 298,17 euro),
 - wydatki majątkowe – 147 038,93 zł (33 705,20 euro),
- 5) w 2017 r. – 4 675 000,11 zł (1 098 036,48 euro), tj. 98% planu po zmianach²⁵, w tym na:
 - wydatki bieżące – 4 117 534,70 zł (967 102,29 euro), w tym na zadania w zakresie promocji kultury polskiej za granicą – 213 727,50 zł²⁶
 - świadczenia na rzecz osób fizycznych – 411 111,72 zł (96 559,50 euro),
 - wydatki majątkowe – 146 353,71 zł (34 374,69 euro),
- 6) do 30 czerwca 2018 r. – 2 153 685,18 zł (510 194,77 euro) tj. 47% planu po zmianach²⁷, w tym na:
 - wydatki bieżące – 1 964 708,19 zł (465 427,27 euro), w tym na zadania w zakresie promocji kultury polskiej za granicą – 98 069,65 zł²⁸,
 - świadczenia na rzecz osób fizycznych – 188 977,04 zł (44 767,50 euro),
 - wydatki majątkowe – 0,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 248, 251-288)

Według sprawozdań z realizacji poszczególnych przedsięwzięć dotyczących filmu, muzyki, teatru, literatury, języka polskiego oraz wystaw, Instytut zorganizował:

budżetu państwa do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 119, ze zm.), z § 21 ust. 4 pkt 6 Załącznika Nr 34 Instrukcja sporządzania sprawozdań budżetowych w zakresie budżetu państwa do Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 109, z późn. zm.).

¹⁷ plan po zmianach wynosił 5 869 322,27 zł tj. 1 398 290,00 euro

¹⁸ tj. 5,6% planu po zmianach

¹⁹ plan wydatków na 2014 r. wynosił 5 339 909,23 zł (1 275 903,00 euro).

²⁰ tj. 5% planu po zmianach

²¹ plan wydatków wynosił 4 630 640,10 zł (1 106 776,00 euro)

²² tj. 4,3% planu po zmianach

²³ plan 4 927 770,93 zł (1 129 575,00 euro)

²⁴ tj. 4,3% planu po zmianach

²⁵ który wynosił 4 693 635,71 zł (1 102 413,50 euro)

²⁶ tj. 4,5% planu po zmianach

²⁷ który wynosił 4 586 982,77 zł (1 086 628,00 euro)

²⁸ tj. 2,1% planu po zmianach

- w 2013 r. 452 imprezy²⁹, w których udział brało 49 017 osób,
- w 2014 r. 450 imprez³⁰, w których udział brało 98 996 osób,
- w 2015 r. 450 imprez³¹, w których uczestniczyło 41 945 osób,
- w 2016 r. 474 imprezy³², w których uczestniczyło 96 700 osób,
- 2017 r. 481 imprez³³, w których uczestniczyło 88 182 osoby,
- do 13 sierpnia 2018 r. – 360 imprez³⁴, w których brało udział 25 951 osób.

(dowód: akta kontroli str. 196-197)

2. Kontrolą objęto trzy przedsięwzięcia o łącznej wartości 562 204,12 zł zrealizowane w:

- 2016 r.: „Seitenwechsel – Zamiana miejsc” na łączną kwotę 173 754,00 zł (39 829,00 euro). Zbadano 84 dowody księgowe związane z tym przedsięwzięciem. We współpracy między innymi z Goethe Institut w Warszawie, Instytutem Adama Mickiewicza, Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej i Miastem Warszawa, Instytut zrealizował w dniach od 17 do 27 czerwca 2016 r. serię wydarzeń związanych z trzema rocznicami: 25-lecia podpisania dnia 17 czerwca 1991 r. Traktatu między Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, 25-lecia partnerstwa miast Berlin i Warszawa oraz 60-lecia powstania Instytutu. W ramach koncertu inauguracyjnego zagrał zespół Księżyc i kolektyw DJski odpowiedzialny za projekt The Very Polish Cut Outs z polską muzyką jazzową. Zorganizowano także przegląd polskiej muzyki jazzowej przygotowany przez selekcjonera DJa Daniela w. Besta. W siedzibie Instytutu, polski kompozytor Wojciech Blecharz, zainspirowany faktem, że pod adresem siedziby tej instytucji mieścił się klub muzyki drum'n'bassu i trip-hopu, przygotował we współpracy z niemieckim artystą Karlem Heinzem instalację dźwiękową. Zorganizowano spacer (zwiedzanie) Berlina i Warszawy ukazujące podobieństwa obu miast. Zorganizowano także dla dzieci warsztaty i zabawy z językiem polskim;
- 2017 r.: 12 Polnisches Filmfestival na łączną kwotę 156 799,40 zł (36 828,12 euro). Zbadano 60 dowodów księgowych. W dniach od 3 do 10 maja 2017 r. w 11 kinach Berlina, klubach i Muzeum Topografia Teroru odbyły się 102 seanse filmowe, w następujących sekcjach i blokach programowych: Nowe Polskie Kino, Adaptacje Józefa Conrada, Adaptacje, Mistrzowie Kamery, Film dokumentalny, Krótki metraż, animacja Łódzka Szkoła Filmowa, New Cracov Animation, Podlasie Atakuje!, Academy of Arts Szczecin, Kino edukacja oraz konkurs młodego kina. W ramach festiwalu prowadzono także akcje edukacyjne w zakresie, dziennikarstwa oraz nauki języka polskiego. Celem przedsięwzięcia była prezentacja najnowszej kinematografii oraz dorobku polskiej kinematografii w połączeniu z licznymi działaniami pedagogiczno-edukacyjnymi. W galerii Instytutu zorganizowano również wystawę Agnieszki Polskiej, która była także autorką festiwalowego zwiastuna;
- 2018 r.: 13 Polnisches Filmfestival na łączną kwotę 231 650,72 zł (54 879,0 euro). Zbadano 91 dowodów księgowych związanych z tą imprezą. W dniach od 25 kwietnia do 2 maja 2018 r. w 10 kinach Berlina odbyło się 90 seansów w następujących sekcjach i blokach programowych: Nowe Polskie Kino, Niepodległa: Kino Nieme, Niepodległa: Klasyka Polskiego Kina, Mistrzowie Kamery, Film dokumentalny, Krótki metraż oraz animacja i programy specjalne. Celem przedsięwzięcia było zaznajomienie szerokiej, zróżnicowanej publiczności z polskim

²⁹ dotyczących: filmu 248, muzyki 36, wystaw 17, teatru 8, literatury 46, języka polskiego i edukacji 97

³⁰ dotyczących: filmu 245, muzyki 26, wystaw 46, teatru 6, literatury 25, języka polskiego i edukacji 102

³¹ dotyczących: filmu 280, muzyki 30, wystaw 21, teatru 3, literatury 20, języka polskiego i edukacji 96

³² dotyczących: filmu 276, muzyki 45, wystaw 23, teatru 11, literatury 23, języka polskiego i edukacji 96

³³ dotyczących: filmu 308, muzyki 21, wystaw 34, teatru 15, literatury 21, języka polskiego i edukacji 82

³⁴ dotyczących: filmu 203, muzyki 16, wystaw 14, teatru 8, literatury 23, języka polskiego i edukacji 96

filmem. Nawiązana przez Film Polska współpraca z niemieckimi dystrybutorami znalazła wymiar we wprowadzeniu na ekrany niemieckich kin takich filmów jak: „Katyń” Andrzeja Wajdy, „W ciemności” Agnieszki Holland, „W imię...” Małgorzaty Szumowskiej, „Płonące wieżowce” Tomasza Wasilewskiego. Przeprowadzono konkurs młodego kina oraz zorganizowano warsztaty dla młodych dziennikarzy i krytyków filmowych pod kierownictwem doświadczonych kuratorów i dziennikarzy filmowych między innymi: Jeny Zylka, Adama Kruka, Denisa Demmele.

Żadne spośród zamówień dotyczących ww. projektów objętych szczegółową kontrolą nie przekraczało kwoty 30 tys. euro, m.in. w świetle obowiązków publikacyjnych wynikających z art. 37 a-d ustawy dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej³⁵.

(dowód: akta kontroli str. 553-571, 1017-1025, 1242-1258)

3. Dane wykazane w sprawozdaniach: Rb-27PI z wykonania planu dochodów budżetowych, Rb-28PI z wykonania wydatków budżetowych oraz Rb-34PI z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 163 ustawy o finansach publicznych³⁶, w latach 2016 i 2017 były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej Instytutu. We wskazanych latach wydatki zrealizowano zgodnie z planem finansowym - w 100%. W 2016 r. dochody z tytułu art. 163 ustawy o finansach publicznych zrealizowano na poziomie zaledwie 22%, co według wyjaśnień Głównego księgowego było związane z mniejszymi aniżeli zakładano wpływami z lat ubiegłych z tytułu zwrotu za zwolnienia lekarskie pracowników zatrudnionych na gruncie prawa niemieckiego. Z kolei w 2017 r. dochody te wykonano na poziomie 258% i były wyższe o 9,5 tys. zł od zakładanego planu. Główny księgowy wyjaśnił, że przekroczenie planu nastąpiło w związku z nieplanowanymi wcześniej wpływami z lat ubiegłych, tj. zwrotem za kaucję mieszkania służbowego oraz zwrotami z tytułu posiadanego ubezpieczenia od odpowiedzialności prawnej.

(dowód: akta kontroli str. 25-285, 2028-2029)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 103 przypadkach (44% zbadanych dowodów księgowych) dokumentacja dotycząca zawarcia umów nie była prowadzona zgodnie z § 6 ust. 3 Zarządzenia nr 13 Ministra Spraw Zagranicznych z 23 kwietnia 2010 r. w sprawie umów cywilnoprawnych zawieranych na potrzeby Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz placówek zagranicznych³⁷. Przedstawiona do kontroli dokumentacja nie zawierała informacji o sposobie wyboru najkorzystniejszej oferty ani uzasadnienia zastosowania innego sposobu wyboru kontrahenta ze względu na szczególny charakter przedmiotu umowy. Zdaniem Dyrektora, Instytut zawierając umowy wybiera najkorzystniejszą ofertę przy zastosowaniu metod wskazanych w § 6 ust. 2 Zarządzenia nr 13 lub w innej formie zapewnia uczciwą konkurencję. Dyrektor Instytutu stwierdziła, że w przypadku umów z konkretnymi artystami, tj. o szczególnym charakterze przedmiotu umowy, Instytut nie dokonuje rozeznania rynku a § 6 ust. 1 Zarządzenia nr 13, nie nakłada na Instytut obowiązku uzasadniania, dlaczego dana umowa jest umową o szczególnym charakterze. W ocenie NIK, dokumentacja dotycząca zawarcia ww. umów nie była prowadzona prawidłowo, ponieważ brak w niej było informacji pozwalających w jednoznaczny

³⁵ Dz. U. 2017 r., poz. 862

³⁶ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 ze zm.)

³⁷ Dz. Urz. MSZ z 2010 r. Nr 2 poz. 22, dalej zarządzenie nr 13

sposób stwierdzić, że została wybrana najkorzystniejsza oferta lub, że porównanie ofert było niemożliwe.

(dowód: akta kontroli str. 557-1241, 1245-1960, 2033, 2037)

2. W trzech przypadkach nie uzasadniono zawarcia umowy tylko w jednej (niemieckiej) wersji językowej, co było niezgodne z § 17 ust. 2 i 3 Zarządzenia nr 13. Dyrektor Instytutu wyjaśniła, że zgodnie z Zarządzeniem nr 13, Instytut zawiera umowy cywilnoprawne w polskiej i niemieckiej wersji językowej w sytuacji, gdy prawo właściwe dla tej umowy dopuszcza taką możliwość a na gruncie prawa niemieckiego kontrahent nie jest zobowiązany do podpisywania polskojęzycznej wersji językowej. Zdaniem NIK, argumentacja ta nie usprawiedliwia odstępiania od wymogu wskazania przyczyn nie zawarcia umów w dwóch wersjach językowych.

(dowód: akta kontroli str. 814-820, 2033, 2038)

3. Bez akceptacji Ministerstwa, Instytut zawarł z osobami fizycznymi, będącymi twórcami, umowy zlecenia i o dzieło, na podstawie których wypłacono wynagrodzenia przekraczające ustalony przez Ministra limit w wysokości 6 000,00 zł. Podkreślić przy tym należy, że możliwe było przyznanie, za zgodą właściwego departamentu Ministerstwa, wynagrodzenia przekraczającego wskazany limit, jeśli istnieją ku temu szczególne powody, uzasadnione przewidywanym efektem promocyjnym lub charakterem danego przedsięwzięcia³⁸.

Dotyczy to w szczególności następujących umów:

- nr IP.BERL.5424.21.2016 z 20 maja 2016 r. wynagrodzenie 2 000,00 euro (8 725,00 zł),
- nr IP.BERL.5424.16.2016 z 6 maja 2016 r. wynagrodzenie 2 500,00 euro (10 906,25 zł),
- nr IP.BERL.5422.12.2016 z 15 maja 2016 r. wynagrodzenie 4 200,00 euro (18 322,5 zł),
- nr IP.BERL.5423.7.2017 z 26 kwietnia 2017 r. wynagrodzenie 2 140,00 euro (9 111,26 zł),
- nr IP.BERL.6122.1.21.17 z 7 czerwca 2017 r. wynagrodzenie 1 500,00 euro (6 386,4 zł).

Dyrektor Instytutu stwierdziła, że wyznaczony przez Ministra limit wysokości honorariów dotyczy umów zlecenia i o dzieło z osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej, a umowy te były zawarte z podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą. W ocenie NIK, powyższa argumentacja nie zasługuje na uwzględnienie ze względu na fakt, że ww. przepisy nie odnoszą się do faktu prowadzenia lub nieprowadzenia działalności gospodarczej lecz do wynagrodzeń twórców: autorów, artystów i wykonawców etc, których działalność chroniona jest prawem autorskim oraz do tzw. „gości programowych” (tak w wytycznych Dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej z 15 listopada 2016 r. – por. przypis nr 38). Wszystkie wskazane wyżej umowy, warunek ten spełniają.

(dowód: akta kontroli str. 1019-1025, 1039-1047, 1080-1087, 1245-1258, 1438-1454, 1544- 1549, 1576-1583, 2034, 2039)

³⁸ na podstawie § 4 ust. 2 Zarządzenia nr 19 Ministra Spraw Zagranicznych z 31 maja 2010 r. w sprawie planowania, realizacji budżetu oraz sprawozdawczości placówek zagranicznych w części dotyczącej działalności w zakresie dyplomacji publicznej i kulturalnej (Dz. Urz. MSZ z 2010 r. Nr 2, poz. 28, uchyl. z dniem 29 marca 2018 r.) oraz punktu 2.2 obowiązujących do czasu zakończenia kontroli NIK, Wytycznych Dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej z 15 listopada 2016 r. w sprawie opracowania planów bieżącej działalności, realizacji budżetu oraz sprawozdawczości ze zrealizowanych w placówkach zagranicznych przedsięwzięć z zakresu dyplomacji publicznej (akta kontroli str. 65-80).

4. W dziesięciu przypadkach, spośród 235 zbadanych dowodów księgowych, umowy o zwrot kosztów podróży nie zostały zarejestrowane w rejestrze rocznym umów, co było niezgodne z §20 Zarządzenia nr 13. Dyrektor Instytutu wyjaśniła, że umowy te są przechowywane wraz z dokumentem księgowym i nadawany jest im numer dziennika tabelarycznego. NIK wskazuje, że nadanie numeru dowodowi księgowemu zgodnie z obowiązującą w Instytucie polityką rachunkowości, nie stanowi wypełnienia obowiązku rejestracji każdej umowy poprzez nadanie jej numeru wynikającego z kolejności wpisu w rejestrze rocznym umów, o którym mowa we wskazanym przepisie.

(dowód: akta kontroli str. 737,745, 748, 751, 761, 802, 813, 850, 985, 1430, 2033, 2038)

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

NIK zwraca uwagę, że w Instytucie nie stworzono mechanizmu pozwalającego ustalić, czy osoby wykonujące czynności skutkujące zawarciem umowy lub uczestniczące w procesie merytorycznego odbioru przedmiotu umowy są wolne od konfliktu interesów, o którym mowa w § 7 Zarządzenia nr 13. Dyrektor Instytutu, pełniąc obowiązki w okresie od 19 czerwca 2013 r. do 31 grudnia 2016 r., zawarła z mężem dwie umowy³⁹ zlecenia/o dzieło o łącznej wartości 2 936,46 euro⁴⁰. Była Dyrektor wyjaśniła, że umowy te były zawarte jako kontynuacja umów na zastępstwo za innego pracownika, będącego na długotrwałym zwolnieniu lekarskim. Była Dyrektor dodała, że Ministerstwo było o zawarciu umów informowane. W zasobach Instytutu jednak nie znaleziono korespondencji dotyczącej akceptacji udzielenia zlecenia i umowy o dzieło z mężem byłej Dyrektor Instytutu. Potrzebę określenia tego rodzaju mechanizmów uzasadnia dodatkowo konieczność zapewnienia przestrzegania zasad służby cywilnej określonych w Zarządzeniu nr 70 Prezesa Rady Ministrów z 6 października 2011 w sprawie wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz w sprawie zasad etyki korpusu służby cywilnej⁴¹ - § 18 pkt 1 (zasada bezstronności).

(dowód: akta kontroli str. 557-1016, 1019-1241, 1245-1960, 1845-1851, 1870-1881, 2046-2047)

Ocena cząstkowa

Poniesione wydatki na realizację kontrolowanych projektów były współmierne do osiągniętych efektów i służyły promocji kultury Polskiej za granicą. Objęte badaniami kontrolnymi sprawozdania były zgodne z ewidencją księgową. Dokumentacja dotycząca zawarcia umów cywilnoprawnych z kontrahentami nie była prowadzona prawidłowo, ponieważ brak w niej było informacji pozwalających w jednoznaczny sposób stwierdzić, że została wybrana najkorzystniejsza oferta lub, że porównanie ofert było niemożliwe. Wynagrodzenia z tytułu umów zlecenia i o dzieło z osobami fizycznymi w niektórych przypadkach przekraczały określony przez Ministra, maksymalny limit.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia:

³⁹ umowa nr IP.BERL.84.1.2016 z 1 czerwca 2016 r. transport instrumentów i urządzeń elektronicznych; nr IP.BERL.5423.8.2016 z 22 kwietnia 2016 r. o opracowanie koncepcji kuratorskiej projektu Seitenwechsel

⁴⁰ co stanowi 12 823,39 zł według kursu NBP obowiązującego w 2016 r.

⁴¹ Monitor Polski z 2011 r. poz. 953

- 1) jednoznacznego wykazywania w dokumentacji dotyczącej wyłonienia kontrahentów umów cywilnoprawnych braku możliwości zastosowania trybu konkurencyjnego (porównania ofert),
- 2) przestrzegania obowiązujących zasad dotyczących limitów wynagrodzeń artystów i twórców z tytułu umów zlecenia i o dzieło,
- 3) sporządzania odpowiedniego uzasadnienia w przypadku wystąpienia okoliczności pozwalających na zawarcie umowy tylko w jednej wersji językowej,
- 4) rejestrowania wszystkich zawieranych umów w rejestrze rocznym umów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora NIK Delegatury w Poznaniu.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 11 września 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Klaudia Dziamska
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis